

יכולים למלא ספריה גדולה? אותו ספר אשר זכה לתפוצה הגדולה ביותר בעור? למ? אותו ספר אשר בגללו נשמרה לנו הלשון העברית?

ספר זה הוא קודם כל מבחר הספרי רות העברית שנכתבה במשך תקופה ארוכה. כדאי לזכור כי התנ"כ חובר במשך אלפי שנים. מתוך תקופה כזאת אפשר היה לבחור ספרות טובה, וכיום אין לנו אפשרות לדון עם עורכי

אליעזר ליפא סוקניק
אלוהי בא מאדום

הקובץ, ולכן אין לנו אלא לקבל את בחירתם. עובדה היא כי גם בתרגומי מעורר הקובץ התפעלות אסתטית כנה. מי שאיננו מסוגל להשתכר מהפרק האחרון בקהלת או משיר השירים או מכמה פרקים באיוב או משירת דבורה או מקינת דויד וכיוצא באלה אל יוסף קרא את דברינו כי לא יבינם.

אבל ספר זה נעשה, בגלל סבות רבות, גם קאנון דתי. כדאי לזכור כי רוב הקוראים בתנ"כ, גם היום, קוראים בו כספר דתי, ומתיחסים אליו אם לא כדברים שנמסרו מפי הגבורה, הרי לפחות כבסיס לאמונה. הדת היהודית, אם כי לא תפסוק הלכות כיום לפי התנ"כ (ואנו תמהים על רבני המזרחי המצטטים פסוקי תנ"כ לחזק דבריהם) שורשה נעוץ בתנ"כ, כי כל בנין ההלכה והאגדה מיוסד על פרוש המקרא.

יחס כפול זה הפריע הרבה למחברי האנציקלופדיה המקראית ולעורכיה. אם כי הראו חופש רב, רב מדי, בפרוש מלי הכתוב, כבולים הם בפרוש כוונתו. הקושי הגדול ביותר הוא במיתולוגיה העברית הקדומה. כבכל עלילות הגבורה רים הפרימיטיביות משתתפים בספורי התנ"כ, ביוחד בקדומים שבהם, אלים. בתקופה מאוחרת יותר התמוזגו אלים אלה לאל אחד, האל הלאומי, עד שהלך זה והפך אל אוניברסלי (כנראה בזמן גלות בבל). מענין כי האל הלאומי של יהודה (אחד העמים העבריים) ישב בדרך כלל באדום. כך מספר רת לנו שירת דבורה הקדומה וכך מספר לנו ישעיהו המאוחר, דומה שבי ראשיתו לא היה אלא אל המלחמה, ולא היו נוקקים לו אלא בשעת קרב. מדברים אלה התעלמו מחברי האנציקלופדיה. אלים היו לכנענים; ליהודים היה האל. משל כאילו סיפ-רו לנו שאברהם אבינו היה מתפלל בטלית ותפילין.

המוסר העברי הקדום איננו מן הדב-רים שנוכל להתפאר בהם. אבל אין גם טעם להתעלם ממנו. ובכל זאת קורבנות ילדים (עקדת יצחק, בת יפתח, בשגיב בכורו ייסדה), וכן הלאה) הם השפעת התרבויות הזרות.

ופה מתעוררת השאלה: מה ראו עורכי האנציקלופדיה כזו? התלמוד, לדעתם, אינו זר לתנ"כ. גם תרבויות בבל ומצרים אינן זרות. אבל עמוף (המשך בעמוד 18)

התניך - לפירושים או להנאה?

כתוב: משלי שלמה בן דוד מלך ישראל. פסוק זה אינו מובן, (לא לכם ולי, אלא לפרשן) וצריך פרוש. הפרוש הקל ביותר הוא סרוס הכתוב, ובכן, פסוק זה מסורס הוא, וצריך להיות משלי שלמה? בן, דוד: מלך י? (א) ועל.

זה קל. יש פסוקים קשים יותר. למשל: בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. הפרשן אינו מסוגל להבין פסוק כזה, ולכן מפרש הוא: ברא שיייתבר אץ. לחים אתה. שם ימו (אתה) ארץ.

והנה הפסוק ברור כשמש בצהרים. אץ הוא האליל האכדי. יתבר משמעי ישובור בארמית, וזה מוכיח כי ספר בראשית נכתב במקורו ארמית, והמתרגום לא השלים את תרגום כל המלים. לחים פרושו בשר ודם, מלשון לחם, שהוא בשר בערבית. המלה אתה השניה השתרבבה בטעות, מתוך שחזר המעתיק על אותה הראשונה. הו שבסוף היא הו שבראש הפסוק השני, כי שם אין לה מקום כלל.

שעשועים כגון אלה הם מומחיותו של הפרופסור נפתלי הרץ טורטשינר (טורטיני), האבטוריטה הגבוהה ביותר לתנ"כ בישראל, לפי שהוא רבם ומורם של הסטודנטים שבירושלים.

מי הוא זה ואיזה הוא הפרופסור טורטשינר? לפני שנים רבות — אולי לפני היותנו בעולם — בא האיש להורות בנימנסיה הרצלית, התנאים פה בארץ לא היו לפי רוחו, והוא עבר להורות במרכז רוחני חשוב יותר: בבית המדרש לרבנים שבברלין. ואז, יום אחד, בא היטלר, וטורטשינר בא ארצה. האוניברסיטה העברית שמחה לקבל כוח חשוב כזה, שהלת בית מדרש לרבנים ברלינאי מזהרת לראשו, ומאז הוא מרביץ תורה בעל פה ובכתב ומבלה את זמנו בסרוס פסוקי תנ"כ. אנו חייבים להודות כי כוח המצאתו מפתיע, ונוסף לזה בקי הוא בלשונות שם, חדשות גם ישנות, ועושה מהן דייסה אחת.

עוד יש לנו להציג את הפרופסור אליעזר ליפא סוקניק, הנודע בגלל מגי-לותיו הגנויות, שעוד לא הוברר אם נכתבו שש מאות שנה לפני החורבן או לאחריו.

מר שמואל ייבין, מהמתורגם הראשון של הגימנסיה הרצלית, והמנוח, ירוחם פישל לחובר היו מורינו, ואנו מקימים כי בורותנו לא תזוקף על חשבונם. אל אלה חבורה היה משה דויד קאסטו, בנימין מיזלר, יהושע גוטמן וצבי וויסלסקי, וערכו אנציקלופדיה מקראית (הוצאת מוסד ביאליק, 24 ל"י, יצא לע"ע רק כרך א. האות א).

כל הרואה את הכרך חייב להודות כי נעשתה בו עבודה רבה. אנציקלופדיה היא דבר קשה ומסובך, הדורש, לבד מידיעות, גם תכנון זהיר והרצאה בהיר. רה ועריכה נבונה. לא נעמוד על כמה פליטות קולמוס, שדומה כי אין, כתנאי ההדפסה הישראלים, להמנע מהן. כי עצם הרעיון של אנציקלופדיה מקראית, וגם ביצועו, מחייבים אותנו לשבח את כל אשר נתנו ידם למפעל.

אבל יש באנציקלופדיה זאת שטה מסוימת, שאנו מסתייגים ממנה. שטה זו מתבטאת בשני צדדים — פרוש התנ"כ עצמו ופרוש הרקע לחיבורו. מענין כי באלה מראים העורכים מדת הסכמה מפליאה.

מה הוא התנ"כ? מה הוא אותו ספר קטן אשר הספרים שנכתבו עליו

יחיד בינינו
כול המאוריציוס המפורסם (1847)
חלופו של כל אוסף בולים

מכסף

כלי כסף מתוצרת 'מכסף' - משאת נפשה של כל אשר כלי שוחן מצופים כסף כאחריות ל-25 שנה

הסיגריה האדומה בירושלים

כסית

החברה הירושלמית לתעסית סיגריות בע"מ

מחיר 20 סיגריות 135 פרוטה